

VIKOM

Videnscenter om Kommunikation og Multiple Funktionsnedsættelser
hos Børn og Unge uden et Talesprog

Årsrapport 2006

og

Fokuspunkter 2007

VIKOM
Kongevejen 256B
2830 Virum

Tlf. (+45) 4511 4180
Fax. (+45) 4511 4185

www.vikom.dk
vikom@vikom.dk

Indholdsfortegnelse

VIKOMS ÅRSRAPPORT – TILBAGEBLIK PÅ 2006	5
VIKOMS FOKUSPUNKTER FOR ÅR 2006	6
ARBEJDET MED FOKUSPUNKTERNE	6
<i>ad 1) Projekt "Videoanalyse og specialpædagogik efter VIKOM-principper"</i>	6
<i>ad 2) Social Networks</i>	8
<i>ad 3) IKT-kursus</i>	8
<i>ad 4) Temadag for VIKOMs kursusledere Se omtalen under ad 1) Projekt "Videoanalyse og specialpædagogik efter VIKOM-principper"</i>	9
<i>ad 5) Udarbejdelse et oplysningsmateriale</i>	9
<i>ad 6) National handleplan</i>	9
<i>ad 7) Tilbudsvifte</i>	9
<i>ad 8) Konsekvenser af strukturreform</i>	9
DET ØVRIGE VIDENSCENTERARBEJDE I VIKOM.....	10
VIKOMS FAGLIGE NETVÆRK	10
<i>Kursusledernetværk</i>	10
<i>Videnshavernetværk</i>	10
KURSER OG OPLÆG	10
<i>Kursuslederkursus</i>	10
<i>VIKOMs landsdækkende kursus i kommunikation og samspil</i>	11
<i>Lokale kurser og oplæg</i>	12
BESØG I VIDENSCENTRET	13
VIKOMS FAGLIGE EKSKURSIONER.....	13
<i>Besøg på Rosenvængets Skole, Viborg</i>	13
ARBEJDSGRUPPER.....	13
<i>National komite</i>	13
VIKOMS DELTAGELSE I KONFERENCER OG KURSER.....	14
<i>Faglige kurser og konferencer</i>	14
BIBLIOTEK/MEDIATEK	15
HENVENDELSER.....	15
PROJEKTER	16
<i>Projekt om evidensbaseret praksis på AAC-området</i>	16
VIMS	17
UDGIVELSER.....	17
<i>Social Networks</i>	17
<i>Nyhedsbrev</i>	18
<i>Hjemmesiden</i>	18
EKSTERN EVALUERING	18
PERSONALEUDDANNELSE	19
<i>Småbørnstilbuddet</i>	19
<i>Amtsudviklingsprojekt</i>	19
<i>Excelkursus</i>	19
<i>VIMS-kursus</i>	19
PERSONALESITUATIONEN	20
VIKOMS BESTYRELSE.....	20
VIKOMS FOKUSPUNKTER FOR ÅR 2007	21

VIKOMs årsrapport – tilbageblik på 2006

I 2006 har strukturreformen og de deraf følgende faglige, organisatoriske og administrative udfordringer lagt beslag på mange ressourcer i VIKOM.

Vi har haft den glæde at være i dialog med Social- og Undervisningsministeriet om behovet for i VISO at etablere vejledende specialrådgivning og udredning for mennesker med multiple funktionsnedsættelser. Dette har bidraget til, at VISO betragter området mennesker med multiple funktionsnedsættelser som et udviklingsområde og anslår, at der bliver behov for fem til seks et halvt årsværk til udredning og specialrådgivning for mennesker med multiple funktionsnedsættelser.

Som noget ganske særligt, indgår VIKOMs centerleder som en del af det faglige netværk, som VISO indgår kontrakt med. Dette sker på grundlag af centerets anbefaling om, at der oprettes et tværfagligt udredningsteam bestående af kompetencehavere fra forskellige institutioner i landet. Kompetencehaverne er hentet fra VIKOMs kursusledernetværk. Denne konstruktion har budt på mange udfordringer i forhold til udformningen af kontrakter. Løsningen er blevet, at Viborg Kommune og Rosenvængets Skole bliver overleverandør, og koordinerer netværkets indsats. Viborg Kommune indgår kontrakt med netværkets øvrige parter, der opfattes som underleverandører. Det er endnu ikke afklaret, hvordan ressourcerne til VIKOMs indsats på dette område skal findes.

VIKOMs bestyrelse besluttede på baggrund af et brev fra Departementet i Socialministeriet at lade VIKOM overgå som en enhed under Styrelsen for Specialrådgivning og Social Service pr. 1. januar 2007. Dette skete ud fra ønsket om at placere ansvaret for de sværest handicappede medborgere i staten, og ud fra ønsket om at intensivere samarbejdet mellem videnscentrene. De forventede organisatoriske og administrative konsekvenser af centerets overgang til en enhed under Styrelsen lå beskrevet i et notat, som yderligere understøttede bestyrelsens beslutning.

Det administrative arbejde med at nedlægge VIKOM som selvejende virksomhed og lade centeret overgå som en enhed under Styrelsen er pågået siden august 2006 og har været meget ressourcekrævende. Konsekvensen af dette har været, at VIKOM ikke har nået de opstillede faglige mål på de projekter, hvor centerlederen indgår som en væsentlig ressource.

VIKOMs bestyrelse afbeskikkes den 1. marts 2007. Jeg vil gerne her benytte lejligheden til at takke bestyrelsesmedlemmerne for deres engagement i centeret og deres tillid og støtte til mig som centerleder. Tak for mange gode og inspirerende diskussioner undervejs – den kurs, som bestyrelsen gennem årene har lagt for VIKOM, har skabt meget værdifuld og ny viden til glæde for børnene, de unge og deres familier samt de mennesker, der arbejder professionelt på området.

Styrelsen har til vores store glæde netop givet tilladelse til, at VIKOM kan fortsætte sin netværksorganisation med oprettelsen af et fagligt råd og med en fortsættelse af kursusledernetværket i 2007.

VIKOMs fokuspunkter for år 2006

Følgende fokuspunkter blev vedtaget for 2006:

1. VIKOM udgiver projekt materialet "Videoanalyse og specialpædagogik efter VIKOM-principper", og materialet/dvd'en oversættes til engelsk og præsenteres på den internationale ISAAC-konference i Düsseldorf i juli 2006.
2. VIKOM afprøver materialet Social Networks i samarbejde med udvalgte kursusledere med det formål at tilføje materialet danske eksempler.
3. VIKOM arrangerer et IT-opfølgingskursus med Michael Hjort-Pedersen for kursusledere og tidligere kursister på VIKOMs grundkursus.
4. VIKOM afholder temadag for VIKOMs kursusledere, hvor projekt materialet "Videoanalyse og specialpædagogik efter VIKOM-principper" finpudses med særlig fokus på beskrivelses-, mål- og handleplansarbejdet.
5. VIKOM udarbejder et oplysningsmateriale om gruppen af børn og unge med multiple funktionsnedsættelser uden et talesprog, som informerer om denne gruppes særlige forudsætninger, problemstillinger og behov. Dette materiale skal rettes til handicaprådene i de nye storkommuner.

Hvis VIKOM har ressourcer til det og muligheden byder sig:

6. igangsætter VIKOM i samarbejde med netværket udarbejdelse af en national handleplan på området for mennesker med multiple funktionsnedsættelser uden et talesprog
7. indsamler VIKOM med hjælp fra kursuslederne og familier på området viden om serviceydelser, som familier med børn og unge med multiple funktionsnedsættelser har haft glæde af, og udarbejder på dette grundlag en tilbudsvifte til støtte for kommunernes sagsbehandlere
8. opgør VIKOM konsekvenserne af kommunalreformen i forhold til institutioner og tilbud til børn og unge med multiple funktionsnedsættelser. Dette gøres indenfor rammerne af landsopgørelsen samt evt. suppleret med oplysninger fra kursusledere, forældre mv.

Arbejdet med fokuspunkterne

ad 1) Projekt "Videoanalyse og specialpædagogik efter VIKOM-principper"

Materialet var planlagt til at udkomme i forbindelse med den internationale ISAAC-konference i Düsseldorf i juli 2006, men er desværre endnu ikke udkommet. Dette skyldes uforudsete udfordringer i forbindelse med dvd'ens udformning af indholdsmæssig og især teknisk karakter. Det lykkedes at færdiggøre en master-dvd med engelske undertekster, som blev præsenteret på ISAAC-konferencen, som det var annonceret i programmet. Centerlederen er pennefører for det skriftlige materiale, som færdiggøres på dansk til udgivelse i maj, og efterfølgende vil der udkomme

en engelsk version. På nuværende tidspunkt har vi 15 forudbestillinger på dette. Den del af materialet, der allerede er udarbejdet er ved at blive oversat til tysk, og forventes at blive udgivet på det tyske forlag von Loeper Literaturverlag.

Nedenfor bringes en oversigt over, hvordan der er blevet arbejdet med projektet:

- 27. januar: Dagsmøde med videoklipgruppen i VIKOM med det formål at udvælge klip til illustration for materialets grundtemaer.

Oversigt over videoklipgruppens medlemmer i 2006

Birgit Bengtsson	Tale- og hørepædagog	Ladegårdsskolen	Vestsjællands Amt
Birgitte Brandt	Ergoterapeut	Specialbørnehaven Platanhaven	Fyns Amt
Jan Herold	Lærer	Rosenvængets Skole	Viborg Amt
Kaja Kristensen	Lærer	Strandparksskolen	København
Karen Bang Jakobsen	Institutionsleder	Børnehuset Lille Kolstrup	Sønderjyllands Amt
Karen Hansen	Souschef	Værkstedet Vongshøj	Sønderjyllands Amt
Kirsten Delfour	Kommunikationsvejleder	Tale- og Høreinstitutet	Københavns Amt
Kirsten Frandsen Henriksen	Pædagog	Specialbørnehaven Solsikken	Storstrøms Amt
Kirsten Graversen	Talepædagog	Børneneurologisk Behandlingsklinik	København
Laila Kirsten Torp	Talepædagog	Ladegårdsskolen	Vestsjællands Amt
Lone Nielsen	Fysioterapeut	Børneneurologisk Behandlingsklinik	København
Marianne Voigt Jensen	Pædagog	Specialbørnehaven Solsikken	Storstrøms Amt
Trein Bojsen	Tale- hørepædagog	Rosenvængets Skole	Viborg Amt

- 15. marts: Afholdelse af temadag med præsentation af de udvalgte videoklip for VIKOMs kursusledere. Kursuslederne udgør sammen med ekstern konsulent Frank Dalhoff og repræsentant for forældre Jytte Hegelund projektets ekspertgruppe.
- 31. marts: Heldagsmøde – idéudveksling med lærer Nina Schou, Rosenvængets Skole, om elevbeskrivelse, elevplaner og didaktik.
- Marts-juni: Kursusleder Trein Bojsen og lærer Jan Herold, Rosenvængets Skole udarbejder drejebog. Optager interview med centerleder og en film om videoanalyse i team efter VIKOM-principper. Fremstiller prøve-dvd med 7 film.

- Juni:
 - Udarbejdelse kommentarer til filmene af de deltagende fagfolk og forældre.
 - Oversættelse af dvd og skriftligt materiale til engelsk forestået af international konsulent Birgit Dyssegaard.
 - Videoklipgruppen viser prøve-dvd for de deltagende børn og unge og deres pårørende og indhenter tilladelser til, at dvd'en og kommentarerne udgives.
- 3. august: Dvd'en præsenteres på ISAAC-konferencen i Düsseldorf.
- 14. november: Den færdige dvd præsenteres for kursuslederne. Dvd og det skriftlige materiale udleveres til kursuslederne.

Videoanalyse efter VIKOM-principper er tillige i 2006 blevet afprøvet i Småbørnstilbudet, der er et vejledningstilbud til familier med småbørn med funktionsnedsættelser. Tilbudets 15 familier og tværfagligt sammensatte personalegruppe har anvendt videoanalysen i forbindelse med tilbudets forældremøder, og både forældre og personale gav udtryk for, at anvendelsen af analysen åbnede for gode diskussioner og nye synsvinkler.

ad 2) Social Networks

VIKOM har i 2006 udgivet det amerikanske AAC-udredningsmateriale Social Networks. Der er blevet arbejdet med at afprøve materialet og at lave danske caseeksempler. I samarbejde med kursusleder Søs Norup Jacobsen fra Kommunikationscentret i Frederiksberg Kommune og kursusleder Trein Bojsen fra Rosenvængets skole i Viborg er der blevet udarbejdet to caseeksempler – et på småbørnsområdet og et på skolebørnsområdet. Det første caseeksempel er udgivet i VIKOMs nyhedsbrev samt på hjemmesiden, det sidste på hjemmesiden. Social Networks er endvidere blevet afprøvet i forhold til endnu et skolebarn med multiple funktionsnedsættelser i samarbejde med talepædagog Inger Lindø på Geelsgårdskolen, hvor det afsluttende arbejde med caseeksemplet er i gang. Eksemplet vil blive udgivet på hjemmesiden i 2007. Læs mere om arbejdet med Social Networks under punktet ”udgivelser” og under ”oplæg”.

ad 3) IKT-kursus

VIKOM afholdt 27.-28.april og 24.-25. august 2007 et to-moduls opfølgingskursus i IKT (informations- og kommunikationsteknologi) for VIKOMs kursusledere og tidligere kursister på VIKOMs kurser i kommunikation og samspil. På kurset deltog 20 kursister, hvilket var det maksimale deltagerantal. Underviser på kurset var kursusleder i VIKOM og projektleder på Kommunikationscentret i Frederiksborg Amt Michael Hjort-Pedersen. På første modul i foråret, medbragte kursisterne deres egne computere og blev præsenteret for forskellige værktøjer og programmer, som de havde til udlån til andet modul. På andet modul blev kursisterne introduceret for nye værktøjer og der blev arbejdet med problemstillinger, som de enkelte kursister havde oplevet i arbejdsperioden. Kursisterne har fortsat mulighed for at udveksle erfaringer via en e-konference.

ad 4) Temadag for VIKOMs kursusledere

Se omtalen under ad 1) Projekt ”Videoanalyse og specialpædagogik efter VIKOM-principper”

ad 5) Udarbejdelse et oplysningsmateriale

Dette fokuspunkt har der ikke været ressourcer til at gennemføre.

ad 6) National handleplan

Arbejdet er ikke påbegyndt. I VIKOM håber vi på at få lejlighed til at udarbejde en national handleplan i Styrelsens regi.

ad 7) Tilbudsvifte

Ergoterapeut Jane Troelsen blev i 2006 projektansat til at igangsætte arbejdet med en tilbudsvifte. Jane er udover at være ergoterapeut også mor til en lille pige med multiple funktionsnedsættelser. Jane har i samarbejde med centerlederen udarbejdet en projektbeskrivelse og har gennemført telefoninterviews med 11 familier med små- og skolebørn med multiple funktionsnedsættelser. Færdiggørelsen af tilbudsviften er udskudt til centerlederen har ressourcer til at assistere projektlederen.

ad 8) Konsekvenser af strukturreform

VIKOM har med hjælp fra kursusledernetværket undersøgt hvilke institutioner, der i 2007 bliver kommunale, og hvilke der bliver regionale. Oversigten kan ses på hjemmesiden. Oplysninger fra netværket om lokale konsekvenser af strukturreformen er løbende blevet registreret i VIKOMs journal.

Det øvrige videnscenterarbejde i VIKOM

VIKOMs faglige netværk

Kursusledernetværk

VIKOMs kursusledernetværk kan ses på hjemmesiden. Den 31. december var der registreret 41 kursusledere.

Videnshavernetværk

Netværket af særlige videnshavere kan ses på VIKOMs hjemmeside. Den 31. december var der registreret 53 videnshavere på VIKOMs område.

Kurser og oplæg

Kursuslederkursus

VIKOM afholdt kursuslederkursus tre dage i oktober på Hotel Faaborg Fjord.

Der var oplæg fra lærere og tidligere elever på ungdomsuddannelsen i Vordingborg for unge med multiple funktionsnedsættelser. Lærerne fortalte om tankerne bag ungdomstilbuddet, og de tre tidligere elever holdt hver især oplæg om projekter, de havde arbejdet med, da de gik på uddannelsen. Efter oplæggene var der mulighed for dialog med elever og lærere.

Psykolog Per Lorentzen fra Norge holdt oplæg om dialogisk etik og centrale aspekter i dialogisk sprogforståelse. Han talte om, at man som professionel kan møde mennesker med multiple funktionsnedsættelser på to forskellige måder – enten med en bevidst valgt holdning (hvor man fx hele tiden giver valg og opfatter kommunikation som en opgave) eller med en naturlig disposition, som man møder alle andre mennesker med – det som han kalder intelligent perception af et andet menneske. Per argumenterede for, at det sociale liv forudsætter simultanitet, hvor man indtoner sig til hinanden og handler umiddelbart ud fra sin intelligente perception, og at kommunikation er baseret på en baggrund af det åbenbare.

Ph.d. stipendiat Sissel Sollied – ligeledes fra Norge – præsenterede teori- og metodevalg og erfaringer fra sit igangværende ph.d. projekt om afmagtsfortællinger. Her undersøger hun bl.a., hvordan mennesker med omfattende funktionsnedsættelser bliver fremstillet, fortalt og konstrueret i skriftlig og mundtlig form, og hvilke konkrete indholdsmæssige ændringer, der sker i tilbudet til barnet, når et ekspertsystem har bistået med udredning og rådgivning.

Professor og psykolog Karl Jacobsen fra Norge holdt en fortsættelse af sit oplæg det foregående år om sin habiliteringsmodel, hvor han ser på både ydre og indre forhold hos personen med funktionsnedsættelser. Med udgangspunkt i modellen og en konkret case beskrev han, hvordan nogle børn med multiple funktionsnedsættelser kan have en lav tolerance for kontakt, som Karl

betragtede som en måde at regulere sig selv på. Karl mener, at fokus i rehabiliteringsarbejde ofte er på ydre forhold frem for indre forhold. Han mener, at man må se på samspillet, men også give en vurdering af de indre forhold. Under ledelse af doktor pæd. Birgit Kirkebæk diskuterede Karl og kursusledernetværket, hvordan hans tanker spiller sammen med VIKOMs.

Kursuslederne deltog i gruppearbejde om den fælles vision for VIKOM i den nye VISO-organisation. Grupperne kom med forslag til nye indsatsområder og pegede på, hvilke nuværende aktiviteter, de ønsker, kan fortsætte i den nye struktur.

VIKOMs landsdækkende kursus i kommunikation og samspil

I foråret 2006 afsluttede 37 kursusdeltagere VIKOMs landsdækkende kursus i kommunikation og samspil med børn og unge uden talesprog. I alt 232 kursister har nu gennemført kurset, der er på 48 timer og fordelt på 3 moduler.

På første modul introduceres kursisterne for det relationistiske teorigrundlag, som VIKOM arbejder ud fra og introduceres for VIKOMs videoanalyse og specialpædagogiske principper. På andet modul er der fokus på alternativ og supplerende kommunikation og på brugerens perspektiv. Tredje modul handler om rådgivning og vejledning. På alle tre moduler får kursisterne lejlighed til at arbejde praktisk med videoanalyse – på de to sidste moduler med eksempler fra deres egen praksis.

VIKOM har afholdt 1. modul af kursusforløbet 2006/2007, hvor der igen er 37 kursister, hvilket er det maksimale deltagerantal.

Oplægsholdere på kursus i kommunikation og samspil 2006/2007

Navn	Titel	Institution	Amt
Lene Abildgaard	Socialpædagog	Specialbørnehaven Platanhaven	Fyns Amt
Sinne Andersen	Lærer	Specialskolen for Voksne	Nordjyllands Amt
Trein Bojsen	Kursusleder, kommunikationsvejleder	Rosenvængets Skole	Viborg Amt
Birgitte Brandt	Kursusleder, ergoterapeut	Specialbørnehaven Platanhaven	Fyns Amt
Mette Christensen	Faglig centermedarbejder	VIKOM	Københavns Amt
Kirsten Delfour	Kommunikationsvejleder	Tale- og Høreinstitutet	Københavns Amt
Inge Drengsgaard	Socialpædagog	Børnehaven Nørrehus	Viborg Amt
Pia Engstrøm	Ergoterapeut	Specialbørnehaven Platanhaven	Fyns Amt
Tina Harmon	Centerleder	VIKOM	Københavns Amt
Rikke Hoff	Socialpædagog	Specialbørnehaven Platanhaven	Fyns Amt
Kirsten Steenfatt	Talepædagog	Fjordskolen	Sønderjyllands Amt

Anne-Marie Luckmann	Lærer	Fjordskolen	Sønderjyllands Amt
Nina Schou	Lærer	Rosenvængets Skole	Viborg Amt
Frank Dalhoff	Ekstern konsulent	VIKOM	Københavns Amt
Michael Hjort-Pedersen	Kursusleder, konsulent	Kommunikationscentret, Frederiksborg Amt	Frederiksborg Amt
Leif Nord	Psykolog	Småbørnscentret, afd. Midt, Marselisborgcentret	Århus Amt
Sissel Sollied	Stipendiat, cand. polit.	Universitetet i Tromsø Institut for Pedagogikk	Norge

I 2006/2007 afholdes et parallelt kursusforløb af tilsvarende varighed og med tilsvarende indhold på Geelsgårdskolen i Københavns Amt. Udover personale fra Geelsgårdskolen er der deltagere fra skoler i Københavns Kommune og fra Roskilde og Vestsjællands Amt. Kursistgruppen er på 28 personer og består af lærere, pædagoger, talepædagoger og ledere.

Lokale kurser og oplæg

VIKOM har afholdt følgende kurser og oplæg:

Dato	Kursus/oplæg	Deltagere
21. marts	Oplæg om Social Networks. Mette Christensen og Jane Troelsen, ergoterapeut og mor til barn med multiple funktionsnedsættelser.	Deltagere på ISAAC Danmarks årlige konference.
27. april	Oplæg om det tidlige samspil og udvikling af kommunikation. Tina Harmon.	Forældre og personale fra Specialbørnehaven De Fire Birke. Københavns Kommune.
3. august	Mini-seminar: How can we meet multiply challenged children? Presentation of the tool video analysis and special education. Tina Harmon	Deltagere på ISAACs internationale konference i Düsseldorf.
12. september	Temadag om VIKOMs videoanalyse. Tina Harmon.	Personale fra Nordjyllands Amts Fokusprojekt.
14. september	Oplæg om Social Networks. Mette Christensen	Personale og tidligere ansatte fra Specialbørnegruppen på THI, Københavns Amt.
14.-15. september	Kursus i kommunikation og samspil med småbørn med multiple funktionsnedsættelser. Tina Harmon og Trein Bojsen, kursusleder i VIKOM	Personale fra Specialbørnehaven Skovbrynet, Århus Amt
19. september	Oplæg om Social Networks Mette Christensen	Personale på Rosenvængets Skole samt udvalgte forældre til elever.

23. oktober	Temadag om kommunikation og samspil med børn med multiple funktionsnedsættelser. Tina Harmon	Personale fra Skolen i Ryparken, Københavns Kommune
22. november	Oplæg om Social Networks. Mette Christensen	Amtsligt netværk af fagfolk, der arbejder med mennesker med multiple funktionsnedsættelser. Vestsjællands Amt.
7. december	Oplæg om VIKOMs videoanalyse. Tina Harmon	Personale fra Kirkebæksskolen i Københavns Amt
7. december	Oplæg om Social Networks. Mette Christensen	Personale på Ladegårdsskolen, Vestsjællands Amt

Besøg i videnscentret

VIKOM har haft besøg relateret til overgangen til Styrelsen. Centerlederen har haft 2 møder med embedsmænd fra Socialministeriet. Desuden havde alle VIKOMs ansatte lejlighed til at møde Styrelsens nye direktør Palle Lund ved et besøg i VIKOM i november.

Skoleinspektør Hans Evaldsen og kommunikationsvejleder Trein Bojsen, begge Rosenvængets Skole besøgte VIKOM den 5. marts i forbindelse med et heldagsmøde om den mulige udformning af et rådgivnings- og udredningsteam til VISO-netværket

VIKOMs faglige ekskursioner

Besøg på Rosenvængets Skole, Viborg

Faglig centermedarbejder Mette Christensen besøgte 18.-20. september Rosenvængets Skole i Viborg for at opleve eksempler fra et skolepraksismiljø og høre om skolens organisation og måde at arbejde på. Til gengæld holdt Mette oplæg om Social Networks for interesserede fra skolens personale samt udvalgte forældre. Kursusleder Trein Bojsen var vært for besøget.

Arbejdsgrupper

National komite

Centerlederen er af socialministeriet blevet udpeget som medlem af en national komite, som er oprettet i forbindelse med et projekt under Nordisk Samarbejdsorgan for Handicapspørgsmål (NSH). Projektet hedder ”Levevilkår og livskvalitet for mennesker med udviklingshæmning”.

VIKOMs deltagelse i konferencer og kurser

Faglige kurser og konferencer

VIKOMs medarbejdere og kursusledere indsamlede i 2006 viden på følgende kurser og konferencer:

Dato	Kursus/konference	Deltager
9. februar	Introduktionskursus til MOVE. Internt kursus afholdt af Geelsgårdskolen.	Mette Christensen
20.-21. marts	ISAAC DK.	Mette Christensen
19. april	Hjerne og Pædagogik. Afholdt af Syddansk VPC.	Mette Christensen
17. maj	Et liv sammen med andre - om metoder og perspektiver i arbejdet med sociale netværk og mennesker med handicap.	Bente Zingenberg og Inge-Lise Ravn Nielsen, kursusledere i VIKOM
17. maj	Kvantitative metoder i handicapforskningen. Afholdt af NNDR. Nordic Network on Disability Research.	Dr. Pæd. Birgit Kirkebæk. Bestyrelsesformand i VIKOM
8.-9. juni	Videnscentrenes sommerseminar. Om kvalitetssikring i vidensarbejdet.	Mikael B. Mortensen Mette Christensen
9.-10. juni	Tilgængelighed for handicappede på arbejdsmarkedet. Konference afholdt af De Samvirkende Invalideorganisationer og Center for Ligebehandling af Handicappede.	Frank Dalhoff, konsulent i VIKOM
28. juli - 3. august	ISAAC International, 12th biennial conference i Düsseldorf.	Tina Harmon Mette Christensen
28. august	Hjerne og Pædagogik. Erstatningsoplæg med Morten Kringelbach. Afholdt af Syddansk VPC.	Tina Harmon
31. august	GAKK-kursus (Grafisk alternativ kommunikation). Afholdt af Södra Regionens Kommunikationscentrum i Malmö.	Mette Christensen
12.-13. september	HIT-messe afholdt af Hjælpemiddelinstitutet.	Mette Christensen
18.-20. september	Disability Studies: Research and Learning. Konference afholdt af Disability Studies Association i Lancaster.	Dr. Pæd. Birgit Kirkebæk. Bestyrelsesformand i VIKOM
9.-10. oktober	Oslo-seminarer med Stephen von Tetzchner. Afholdt af Hjælpemiddelinstitutet.	Mette Christensen
22. november	Børns sprogtiltagelse i et dansk perspektiv. Afholdt af Center for Børnesprog, Syddansk Universitet.	Mette Christensen

Bibliotek/mediatek

VIKOMs bibliotek/mediatek understøtter centerets besvarelser på henvendelser og danner grundlag for afholdte kurser og konferencer. Det er desuden til rådighed for kursuslederne og centerets besøgende. I biblioteket/mediateket findes publikationer, av-midler og eksempler på kommunikationsmaterialer.

Biblioteksbasen indeholder 3815 titler. Det er en forøgelse på 173 titler i det forløbne år. Mediateket og biblioteket er i det forløbne år blevet flyttet. Dele af mediateket og hele biblioteket er nu placeret i VIKOMs kontorer. Flytningen skyldes ændringer i lokalefordelingen i Videnshuset.

Henvendelser

VIKOM har registreret telefoniske henvendelser, breve og e-mails i perioden marts 2006. Centret modtog i løbet af måneden 35 henvendelser. Perioden er valgt ud fra, at vi her kunne finde tid til at registrere henvendelserne. Antallet af henvendelser varierer meget fra måned til måned. Tallet for marts måned 2006 kan derfor ikke bruges til at sige noget generelt om antallet af henvendelser til VIKOM.

De fleste henvendelser til VIKOM kommer fortsat fra fagfolk fra hele landet (49 %) og fra VIKOMs kursusledernetværk (26 %). 71 % af henvendelserne kommer således fra mennesker, som er ansat i institutioner. 74 % af alle henvendelser kom fra amtsligt niveau, hvor hovedparten af fagfolkene inden for VIKOMs område var ansat i 2006. I marts omhandlede halvdelen af henvendelserne kurser, konferencer, oplæg og projekter

Tabel 1 viser hvilke arbejdsområder henvendelserne falder inden for:

Tabel 1

Emner	Antal emner	%
Faglig rådgivning	4	9 %
Kurser, konferencer, oplæg **	22	50 %
Udsendt materiale	3	7 %
Viderehenvielse	0	0 %
Faktuelle oplysninger	0	0 %
Biblioteksopgaver	8	18 %
Andet ***	7	16 %
I alt	44*	100 %

* En henvendelse kan berøre flere emner. Derfor er der flere emner end henvendelser

** Kurser/ konferencer/oplæg omfatter også projekter.

*** Andet dækker over administrative emner, samt spørgsmål vedr. EDB og hjemmeside

Projekter

Projekt om evidensbaseret praksis på AAC-området

VIKOM arbejder fortsat sammen med Hjælpemiddelinstitutionen på et projekt om evidensbaseret praksis på AAC-området. Formålet med projektet er at undersøge, om principperne om evidensbaseret praksis kan bidrage til praksis på AAC-området. Der er blevet lavet systematiske litteratursøgninger i forhold til et fokuseret spørgsmål. Spørgsmålet handler om, hvordan man introducerer kommunikationstavler / talemaskiner til børn med multiple funktionsnedsættelser i alderen 2-10 år – med fokus på *indhold, organisering og størrelse* på ordforrådet, samt om man skal anvende *enkeltord* eller *hele sætninger*.

Databasesøgninger resulterede i 393 referencer. Tillige blev der fundet frem til 48 referencer gennem hånd- og kædesøgninger af relevante publikationer, websider og konferenceproceedings. Referencetitler og abstracts blev herefter gennemgået af to uafhængige fagpersoner fra hhv. VIKOM og fra Hjælpemiddelinstitutionen, hvilket resulterede i 74 mulige referencer. Disse abstracts og i nogle tilfælde hele artikler blev gennemgået uafhængigt af to fagpersoner baseret på vedtagne inklusions- og eksklusionskriterier. Dette resulterede i 4 artikler, hvis forskningsmæssige kvalitet nu skal vurderes af 3 forskere.

Projektet skal munde ud i en projektrapport samt en faglig artikel med sammenfatning af resultater og anvisninger fra de artikler, hvis forskningsmæssige kvalitet kan vurderes som god. Der er tillige planer om at fremlægge erfaringer fra projektet på relevante nationale og internationale konferencer. De foreløbige konklusioner er, at de meget omfattende og tidskrævende litteratursøgninger, kun kan give et meget begrænset udbytte i forhold til det fokuserede spørgsmål. Der findes langt fra tilstrækkelig forskning på området, som kan understøtte en evidensbaseret praksis. Studierne kan bidrage med inspiration til praksis, men det er ikke muligt at drage nogle generelle konklusioner.

De foreløbige erfaringer fra projektet åbner for mange spørgsmål: Er evidensbaseret praksis i det hele taget muligt i så komplekse spørgsmål, som tilpasning af kommunikationshjælpemidler til den meget forskelligartede gruppe af børn med multiple funktionsnedsættelser? Kan forskellige måleparametre indfange de mange aspekter, som er med til at skabe livskvalitet for børnene og deres familier? Er principperne om evidensbaseret praksis forenelige med vores relationistiske syn på mennesker og på kommunikation i VIKOM? Kan evidens rent faktisk være med til at forbedre praksis på vores område? Er det realistisk og fornuftigt, at praktikerne selv skal bruge deres tid på at evidensbasere deres praksis? Skal vi i VIKOM prøve at støtte op om en tilnærmet *evidensinformeret*¹ praksis? Eller hvordan kan vi bedst støtte fagfolk i disse spørgsmål på anden vis? I den kommende tid vil vi i VIKOM sammen med vores samarbejdspartnere fra projektet og med input fra vores øvrige netværk tage nogle af disse spørgsmål op.

¹ At arbejde aktivt og kritisk for at være ajour med den bedste aktuelle viden på ens område og dernæst pragmatisk anvende denne viden i ens daglige beslutninger.

VIMS

VIMS – Videnscentrenes Informationssystem – er et informationssystem, der specifikt understøtter VIKOMS vidensarbejde. VIMS-systemet er baseret på Lotus Notes og vedligeholdes og udvikles af firmaet Ementor Danmark i samarbejde med Brugerklubben for VIMS, som består af repræsentanter for brugerne af systemet. Der er 10 medlemmer af brugerklubben:

- Landsforeningen LEV
- Hjernesagen
- Center for Ligebehandling af Handicappede
- Videnscenter for Socialpsykiatri
- Center for Små Handicapgrupper
- Videnscenter for Hørehandicap
- Dansk Videnscenter for Stammen
- Videnscenter for Døvblindblevne
- Dansk Videnscenter for Ordblindhed
- VIKOM

VIMS' adressedatabase og litteraturliste bruges til at offentliggøre videnspersoner og institutioner fra VIKOMs netværk og gøre udvalgte publikationer fra VIKOMs bibliotek søgbare på hjemmesiden

I forbindelse med VIKOMs overgang til staten har VIKOMs bibliotekar i samarbejde med den eksterne edb-konsulent udarbejdet et notat vedr. VIMS-systemets opbygning og anvendelse til Styrelsen for Specialrådgivning og Social Service

VIMS er i 2006 blevet delvist sammenlagt med et stort kommunalt system CIRIUS. Det er i den nye version blevet til et såkaldt ESDH-system (Elektronisk Sags- og Dokument Håndtering), som overholder kravene fra rigsarkivet og datatilsynet. Det lever i den nye version op til diverse FESD-krav (Standard for Fællesoffentligt Elektronisk Sags- og Dokumenthåndtering).

VIKOM har i forbindelse med det nye system og overgangen til Staten fået systemet og journalplanen godkendt hos Statens Arkiver til brug som ESDH-system. Ved overgangen til det nye VIMS-system vil alle dokumenter, der skal sagsbehandles, herefter blive skannet ind og lagret elektronisk i sagsdatabasen. Det vil herefter kun være vigtige papirer, som f.eks. kontrakter, der vil blive gemt i papirform

Udgivelser

Social Networks

VIKOM udgav i marts det amerikanske interviewmateriale Social Networks, som er udviklet af Sarah W. Blackstone, ph.d. og Mary Hunt Berg, ph.d. VIKOM har bearbejdet og oversat Social Networks til dansk. Social Networks er et udrednings- og planlægningsværktøj, som kan støtte fagfolk, fx talepædagoger, i forbindelse med vejledning og planlægning af en indsats med alternativ og supplerende kommunikation (AAC). Materialet blev præsenteret for VIKOMs

kursusledernetværk på en temadag samt på ISAAC Danmarks årlige konference. VIKOM har tillige beskrevet materialet i artikler i ISAAC Danmarks nyhedsbrev, Dansk Audiologopædi samt VIKOMs eget Nyhedsbrev.

Flere af VIKOMs kursusledere er i gang med at implementere værktøjet i deres praksis og melder om gode erfaringer med materialet. Der er indtil videre solgt over 100 eksemplarer, og der har været stor interesse for oplæg om Social Networks (se under ”Lokale kurser og oplæg”).

Nyhedsbrev

Nyhedsbrevet er planmæssigt udkommet to gange i 2006. I juni og december måned. Vi oplever en stor interesse for nyhedsbrevet og får en hel del nye abonnenter efter hver udsendelse.

Nyhedsbrevet skal give et indblik i livet med børn og unge med multiple funktionsnedsættelser og de mange facetter og dilemmaer, som specialpædagogikken for denne gruppe børn og unge rummer. Mange af indlæggene er skrevet af og om mennesker fra VIKOMs netværk.

Nyhedsbrevet har i alt 1665 abonnenter. 1603 modtagere i Danmark og 62 modtagere i udlandet inkl. Færøerne og Grønland. Det største antal udenlandske abonnenter finder vi i Norge. Her er der 33 personer og institutioner, som abonnerer. Nyhedsbrevet kan også downloades fra VIKOMs hjemmeside.

Hjemmesiden

VIKOMs hjemmeside opdateres løbende med information om nye projekter, kurser og konferencer, publikationer og links. Hjemmesidens diskussionsforum har haft 33 indlæg – både spørgsmål og svar. Det er 10 færre end i 2005.

I forbindelse med VIKOMs IKT-kursus blev der oprettet en lukket e-konference for kursisterne. Den har været flittigt brugt i kursusperioden. Adgang fås med et brugernavn og et password.

Hjemmesiden er i 2006 blevet flyttet fra en server hos Landsforeningen LEV til en ny webserver i Videnshuset. I forbindelse med overflytningen har der været tekniske problemer med logfilen på serveren. Det er derfor ikke muligt at give en statistik for antallet besøg på hjemmesiden i 2006.

Udvalgte dele af VIKOMs litteraturløse database er søgbar på hjemmesiden. Antallet af publikationer der er søgbare er i øjeblikket 352. En stigning på 69 publikationer i forhold til årsrapporten i 2005.

Ekstern evaluering

I forbindelse med videnscentrenes overgang til VISO havde Socialministeriet bedt Rambøll Management om at lave en kortlægning af de enkelte centre, herunder VIKOM. Formålet med kortlægningen var at give Socialministeriet en faktuel redegørelse af centrenes vidensfunktion og vidensproduktion. Kortlægningen bestod af interviews med centerleder og medarbejdere i VIKOM samt bestyrelsesformand Birgit Kirkebæk. Tillige blev der lavet en dokumentanalyse af vidensproduktionen. Evalueringen mandede ud i en rapport med en vurdering af de enkelte centres

vidensproduktion i forhold til VISOs fremtidige opgaver. Rambøll Management vurderede, at VIKOMs vidensproduktion opfylder alle VISOs formål - dog med en vægtning af kvalificering af praksisniveauet.

Personaleuddannelse

Småbørnstilbuddet

Som en del af sin interne uddannelse som faglig centermedarbejder i VIKOM, deltog Mette Christensen i foråret 2006 i Småbørnstilbuddet i Københavns Amt. Mette fik lejlighed til at møde småbørn med funktionsnedsættelser samt deres forældre, og hun indgik i tilbuddets tværfaglige personalegruppe.

Amtsudviklingsprojekt

De fire videnscentre, som deler lokaler i Virum (VIKOM, Videnscenter for Autisme, Dansk Videnscenter for Ordblindhed og Videnscenter om Døve, Døvblevne og Hørehæmmede) modtog i 2006 projektmidler fra den centrale pulje for kompetenceudvikling i Københavns Amt. Projektets titel var ”Kompetenceudvikling i forhold til den fremtidige vidensindsats på handicapområdet i spændingsfeltet mellem generel og handicapspecifik kompetence”. Formålet var at udvikle en organisation i Videnshuset i Virum, som kunne systematisere og fremme erfaringsudveksling og vidensdeling på tværs af videnscentrene. Forløbet har bestået af følgende aktiviteter

- Temadag med konsulent Inger Dræby om videnscentrenes etablering og organisation.
- Temaeftermiddag om status og vision i forhold til fælles værdigrundlag og målsætninger, teamwork og læring og udvikling af nye ideer og metoder.
- Temadag med konsulent Benedicte Aachen om vidensarbejde.
- Temaeftermiddag med konsulent Benny Blak om vision og strategi, organisation, kompetenceudvikling, kvalitetssikring, udvikling af nye produkter, samarbejde og partnerskaber, økonomi/bæredygtighed.
- 2-dags internat på Sørup Herregård, bl.a. med konsulent Benedicte Aachen om kompetenceudvikling i vidensorganisationer.
- Temaeftermiddag i Videnshuset med konsulent Benny Blak om videnscentrenes egen evalueringsmodel.
- Opsamlings- og evalueringsmøde.

De indsamlede erfaringer fra projektet beskrives i en artikel der retter sig mod aktørerne i VISO.

Excelkursus

Mikael B. Mortensen deltog i oktober måned i en to-dages AMU-uddannelse i Microsoft Excel. Kurset havde titlen: Design og automatisering af regneark.

VIMS-kursus

Mikael B. Mortensen har deltaget i to og Tina Harmon og Mette Christensen i et kursus i den nye VIMS (se omtale af VIMS andet sted i årsrapporten). Kurserne blev afholdt af Videnshusets eksterne edb-konsulent Frans Storr-Hansen.

Personalsituationen

VIKOMs faste stab har i 2006 været:

- Mikael Bender Mortensen, bibliotekar. Har arbejdet i VIKOM 37 timer ugentligt
- Mette Christensen, faglig centermedarbejder. Har arbejdet i VIKOM 37 timer ugentligt.
- Tina Harmon, centerleder. Har arbejdet i VIKOM 32 timer ugentligt og har deltaget som konsulent i Småbørnstilbuddet i Københavns Amt 5 timer ugentligt (denne ydelse har været givet som indtægtsdækket virksomhed).

Frank Dalhoff har været ekstern konsulent og undervist på VIKOMs kurser. Frank har bistået VIKOM med at tilføje brugersynspunkter på centrets projekter, udgivelser og konferencer.

Dorthe Siversleth har forestået VIKOMs bogholderi og regnskab på konsulentbasis.

IT-konsulent Frans Storr-Hansen er fortsat tilknyttet videnshuset, og varetager de overordnede spørgsmål i forhold til systemadministration, vedligehold af netværk og servere, samt oprettelse af brugere. Frans har kontakten til Københavns Amts IT-afdeling.

VIKOMs bestyrelse

Der har i det forløbne år været afholdt 3 møder med VIKOMs bestyrelse, som havde følgende sammensætning:

Amdisen, Birgitte	Skoleinspektør	Kirkebækskolen	Københavns Amt
Beck, Bo	Kontorchef, Undervisnings- og kulturforvaltningen	Københavns Amt	Københavns Amt
Hjalgrim, Helle	Læge Klinisk, genetisk afdeling	John F. Kennedy Institutet	Københavns Amt
Kirkebæk, Birgit	Doktor.Pæd	Freelance forsker	Københavns Amt
Lavard, Lene	Overlæge	KAS Glostrup	Københavns Amt
Verdel, Marianne	Leder af Rådgivningsenheden	Børn- og Ungeafdelingen	Københavns Amt
Nisbeth, Karen	Brugerorganisationsrepræsentant	Spastikerforeningen	Bornholms Amt
Tetler, Susan	Lektor Ph.D.	Danmarks Pædagogiske Universitet	København
Ulmer Jørgensen, Frank	Chefrådgiver	LEV	Københavns Amt

VIKOMs fokuspunkter for år 2007

Følgende fokuspunkter blev vedtaget for 2007:

- VIKOM skal tilpasse centerets organisation, administration og opgavevaretagelse til den nye struktur.
- VIKOM skal etablere kontakt til leverandørerne i VISO-netværket på VIKOMs område, og aftale på hvilken måde centeret kan understøtte rådgivnings- og vejledningsvirksomheden.
- VIKOM skal udgive projekt materialet "Videoanalyse og specialpædagogik efter VIKOM-principper".
- VIKOM skal bidrage med et kapitel til en grundbog for det nye fagområde dansk og kultur og kommunikation i den nye pædagoguddannelse. Kapitlet skal omhandle alternativ og supplerende kommunikation og have et klart pædagogisk og professionsrettet sigte.

28-02-2007 / Centerleder Tina Harmon

